

Ruim baan voor sociaal ondernemerschap

Voorstellen voor een betere samenwerking tussen gemeente en ondernemers

Ruim baan voor sociaal ondernemerschap

Voorstellen voor een betere samenwerking tussen gemeente en ondernemers

Inleiding

Den Haag staat voor een grote opgave om jong en oud aan het werk te krijgen. Met ruim 40.000 werklozen (ca. 11,5% van de beroepsbevolking) zijn de naweeën van de crisis nog goed voelbaar in onze stad. Daarvan is ruim 20% jeugdwerkloosheid. Deze ruim 8.000 jongeren tot en met 29 jaar hebben nog altijd de grootste moeite een baan te vinden.¹ Met de Participatiewet hebben we een groot aantal middelen ontwikkeld hebben voor arbeidsbeperkten, maar een bredere aanpak van (jeugd)werkloosheid is hard nodig. De ChristenUnie/SGP ziet daarom uit naar het aanvalsplan van het college tegen de werkloosheid.

Zelf wachten we niet af. Onze fractie maakt werk van werk in Den Haag.² Zo hebben we in commissie- en raadsverband herhaaldelijk aandacht gevraagd voor leerwerkprojecten, jeugdwerkloosheid, de relatie met ondernemers en arbeidsbeperkten. We zoeken daarbij continu naar duurzame oplossingen en in dat licht kiest de ChristenUnie/SGP heel nadrukkelijk voor *sociaal ondernemerschap*. Deze term kan zeer breed uitgelegd worden. Stichting Sociaal Ondernemerschap definieert het als volgt:

“Een sociaal ondernemer pakt een maatschappelijk probleem op bedrijfsmatige manier aan en brengt daarmee op grote schaal een maatschappelijke verandering te weeg. Daarbij staat de maatschappelijke winst op de eerste plaats, de financiële winst is noodzakelijk om te blijven bestaan.”

Onze notitie richt zich op ondernemers die meer voor die maatschappelijke winst willen gaan door jongeren en/of arbeidsbeperkten aan een baan te helpen.

Deze vorm van sociaal ondernemerschap is Den Haag niet onbekend. Met de Dream Factory, Wilkohaag, Stichting Nelis en vele anderen hebben we goede voorbeelden van ondernemers die een extra mijl gaan voor kwetsbare groepen in de stad; ondernemers met hart voor de samenleving. Ook het aantal projecten dat ontstaat door samenwerking met werkgevers, jongeren en overheid groeit. Denk bijvoorbeeld aan ‘Jongeren in de lift’. Hierdoor staan nu meer ondernemers klaar om zich in te zetten voor jongeren en arbeidsbeperkten.

Wij hebben als ChristenUnie/SGP gezien en gehoord met hoeveel moeite jongeren en arbeidsbeperkten zich momenteel op de arbeidsmarkt bewegen. De werkloosheid onder jongeren in Den Haag is schrijnend. Ook de arbeidsbeperkten hebben het moeilijk. De Wsw kent namelijk een uitsterf beleid en ook de WIA-groep, gemiddeld 19 op de 1000 inwoners in Den Haag, is kwetsbaar.³ Door de invoering van de Participatiewet zal een grote groep ex-Wsw'ers linksom of rechtsom op de

¹ Buurtmonitor Den Haag: geregistreerde werkloosheid 2014

² RIS279200, motie ‘subsidies leerwerkprojecten’ (bijlage 1); RIS279196 ‘vergeet de WIA niet’ (bijlage 2)

³ Van de G4 heeft Den Haag het hoogste gemiddelde. Andere grote steden met eenzelfde aantal per 1000 inwoners zijn Eindhoven, Almere en Lelystad.

reguliere arbeidsmarkt aan de bak moeten. Dat gaat niet vanzelf, maar gelukkig biedt sociaal ondernemerschap perspectief.

O oplossingen

We geloven dat iedereen talenten gekregen heeft en onze fractie wil het grote potentieel van duizenden jongeren en arbeidsbeperkten niet onbenut laten. We hebben een Den Haag voor ogen, waarbij de kracht van de samenleving, de Haagse kracht, tot zijn recht komt. Ondernemers geven daar met sociaal ondernemerschap invulling aan en de ChristenUnie/SGP wil dat zij daarvoor alle ruimte krijgen.

Succesverhalen illustreren de oplossingen die sociaal ondernemerschap biedt. Denk aan leerwerkprojecten als Wilkohaag en Stichting Nelis die samen met onderwijsinstellingen perspectief biedt aan jongeren door techniek- en schoonmaakopleidingen en met perspectief op werk.^{4 5} Sociaal ondernemerschap wordt ook gestimuleerd door de publiek-private samenwerking tussen MKB Den Haag en het Werkgeversservicepunt met het project 'Jongeren in de lift' Haagse ondernemers bieden tijdens deze bijeenkomsten hun netwerk aan werkzoekende jongeren.⁶

Na gesprekken met tientallen ondernemers en organisaties in Den Haag heeft de ChristenUnie/SGP daarom een aantal aanbevelingen opgesteld. Zij vormen een voorzet voor en mogelijk een aanvulling op het aanvalsplan van het Haagse college. De aanbevelingen hebben betrekking op 5 categorieën, namelijk:

1. Leerwerkprojecten
2. Vertrouwen op en in ondernemers
3. Kracht van de samenleving
4. Gemeente als opdrachtgever
5. Communicatie

Rode draad door deze aanbevelingen heen is de samenwerking tussen gemeentelijke overheid, markt en samenleving, waarbij de gemeente ruimte biedt aan ondernemers om sociaal ondernemer te zijn.

Pieter Grinwis, raadslid ChristenUnie/SGP Den Haag

Anil Kumar, fractievertegenwoordiger ChristenUnie/SGP Den Haag

Yeshvant Ratchasing, stagiair ChristenUnie/SGP Den Haag

Den Haag, 17 maart 2015

⁴ www.wilkohaag.nl, www.lmdt.nl

⁵ www.stichtingnelis.nl

⁶ www.detoekomstdenhaag.nl/activiteiten/jongerenindelift/

Leerwerkprojecten

Leerwerkprojecten zijn voor jongeren en arbeidsbeperkten een uitstekende mogelijkheid om te werken en te leren tegelijkertijd. Steeds meer ondernemers willen sociaal ondernemen door het aanbieden van dit soort projecten. In Den Haag stopt het college hier ca. 2 miljoen euro in.⁷ Dat is zoveel, dat we ons afvragen of het wel efficiënt besteed wordt. De ChristenUnie/SGP diende daarom de aangenomen motie 'subsidies leerwerkprojecten' november vorig jaar in.⁸

We staan als fractie een transparant subsidiebeleid voor, maar willen ook kritisch durven zijn: wat niet werkt, werkt niet. Naar eigen inzicht zien we minder efficiënte projecten gesubsidieerd worden en efficiënte projecten afgestoten worden. Dat is natuurlijk de omgekeerde wereld. Gemeenschapsgeld dient goed besteed te worden. Daarom vroegen we in de motie om per leerwerkproject/arrangement te specificeren hoeveel deelnemers deelnamen, voortijdig zijn uitgestroomd, het project afgerond hebben, maar ook hoeveel er doorgestroomd zijn naar een werkplek in de opleidingsrichting. Dat het college wil focussen op handwerk en ambacht juichen we toe, maar alleen mensen opleiden is niet genoeg: *werk* in de opleidingsrichting moet het doel zijn.

Vertrouwen op en in ondernemers

Ondernemers leveren banen. Zij zijn voor het college dus een belangrijke partner in de strijd tegen werkloosheid. Daar moeten we hen als overheid de ruimte voor geven. Vertrouwen is hierin het centrale begrip: vertrouwen in het kunnen van de ondernemers maar ook vertrouwen in de gemeente. Een belangrijke partner voor ondernemers vanuit de gemeente is het werkgeversservicepunt. Onderstaande aanbevelingen zijn dan ook met name bedoeld voor de relatie tussen ondernemers en het 'WSP'.

- **Betrek ondernemer eerder bij selectie:** we willen als ChristenUnie/SGP dat jongeren en arbeidsbeperkten de tijd krijgen om te aarden. Dat lukt alleen als vooraf een zo goed mogelijke match plaatsvindt met potentiële werkgevers. Betrek de ondernemer daarom meer in de (voor)selectie. Organiseer bijvoorbeeld per branche meer *speedmeets* waar meerdere werkgevers jongeren zelf kunnen selecteren.
- **Werkoriëntatie:** niet voor niets spreekt het collegeakkoord over ondernemers die zelf het beste weten wat ze willen. De ChristenUnie/SGP gelooft in ruimte voor hen, maar ook voor jongeren en arbeidsbeperkten. Organiseer voor werkzoekenden de kans om bij werkgevers in diverse sectoren een dag of week mee te lopen. Hierdoor kunnen zij achter hun passie komen en belangrijker nog, kunnen werkgevers werkzoekenden persoonlijk leren kennen. Juist hier ligt, gezien de reeds actieve netwerken, een kans voor het werkgeversservicepunt.

⁷ RIS277044, Beantwoording technische vragenronde – bijlage 3

⁸ <http://www.denhaag.nl/home/bewoners/gemeente/document/Voorstel-van-het-college-inzake-Reintegratieverordening-Participatiewet-Den-Haag-2015-Motie-RV-10318-Subsidies-leerwerkprojecten.htm>

- **Begeleiding op de werkvloer:** we pleiten als ChristenUnie/SGP voor een intensievere begeleiding van geplaatste jongeren. Dit college mag niet vervallen in de vinkjescultuur: snel jongeren proberen te plaatsen bij ondernemers, maar vervolgens niet in de nodige begeleiding voorzien. Voor de arbeidsbeperkte is dit met het proefplaatsingsbeleid in de Participatiewet al breed behandeld.
- **Afdeling arbeidsbeperkten:** het werkgeversservicepunt, wat ontworpen is voor het plaatsen van werklozen, kan ook een rol vervullen voor arbeidsbeperkten. De ChristenUnie/SGP staat, mits de expertise gegarandeerd wordt, een integratie voor van het werkgeversservicepunt met de re-integratiedesk van arbeidsbeperkten.
- **Mobiliteit:** eenzelfde aanspreekpunt voor langere periode schept vertrouwen. Helaas signaleren we te vaak een wisseling van de wacht op die cruciale vertrouwensplek. Dat zorgt bij een belangrijke partner als het WSP voor verkramping in de communicatie. Als ChristenUnie/SGP pleiten we daarom voor posities die langer behouden blijven en bezet worden voor drie jaar door dezelfde persoon, onder de voorwaarde van goed functioneren natuurlijk.

Kracht van de samenleving

Als ChristenUnie/SGP-fractie geloven we in de talenten en waarde van ieder mens. Die vormen de basis en inspiratie voor de eigen kracht waar in deze tijd meer beroep op wordt gedaan. In heel Nederland nemen verschillende sociale ondernemers hun verantwoordelijkheid en zetten hun talenten in om kansarme werknemers aan een baan te helpen. Programma's als 'Jongeren in de lift', de 'BuzinezzClub', maar ook de jongerenwerker uit Transvaal die een jongere bij de arm pakt en in contact brengt met werkgevers zijn voorbeelden van hoe ook de samenleving jeugdwerkloosheid tegen wil en kan gaan.

Dit illustreert waar de taak van de overheid stopt en de samenleving de kar verder trekt. Wie weet wordt het programma van 'Jongeren in de lift' zo maar wordt uitgebreid naar 'Arbeidsbeperkten in de lift' of ontstaat er een sociaal uitzendbureau ontstaat wat zich inzet voor die kwetsbare groep.

Gemeente als opdrachtgever

De ChristenUnie/SGP is van mening dat het Haagse MKB optimaal moet profiteren van gemeentelijke opdrachten en aanbestedingen. Voor veel bedrijven in de stad is de gemeente namelijk een belangrijke opdrachtgever. Om sociaal ondernemen te prioriteren kan Den Haag al gebruik maken van het bestaande social-return-beleid. De ChristenUnie/SGP durft die prioriteit voor sociaal ondernemers nog meer handen en voeten te geven met de volgende aanbevelingen:

- **Prestatieladder Sociaal Ondernemen/keurmerk:** de ChristenUnie/SGP wil de markt uitdagen om nog meer sociaal te ondernemen en zo de meeste kans op een gemeentelijke opdracht te maken. Ondernemers onderscheiden zich voortaan door het gebruik van de Prestatieladder Sociaal Ondernemen (PSO). Met de PSO maakt een bedrijf zichtbaar wat haar bijdrage is aan de werkgelegenheid voor mensen met een kwetsbare arbeidsmarktpositie bij inkoop en aanbesteding.

Best practice gemeente Apeldoorn

Het college van gemeente Apeldoorn heeft sociaal aanbesteden opgenomen in het gemeentelijk aanbestedingsbeleid. Zij hebben dit gedaan door de PSO als pilot in te zetten bij een meervoudig onderhandse aanbesteding voor een meerjarig onderhoudscontract. Vijf aannemers zijn uitgenodigd om een offerte in te dienen voor het meerjarig contract. Deze aannemers hebben een vooraankondiging ontvangen waarin vermeld stond dat de PSO onderdeel uitmaakt van de gunningcriteria. In de brief is informatie gegeven over de aanbesteding en de PSO. Aannemers hebben het advies gekregen de PSO aan te vragen en hen is de mogelijkheid geboden om het gesprek met de gemeente Apeldoorn aan te gaan. Bedrijven die meededen aan de aanbesteding waren overigens niet verplicht de PSO aan te vragen. Alle aannemers die meededen aan de aanbesteding hebben de PSO aangevraagd. De PSO stimuleert daarmee niet alleen het sociaal ondernemen bij de gegunde partij, maar bij alle partijen die een offerte indienen.

- **Co-Creatief Social Return:** in Den Haag passen we al social return toe op opdrachten vanaf de Europese aanbestedingsgrens. Recent bracht het college naar buiten voortaan een vast percentage met een minimum van 5 procent social return te hanteren. Dit beleid is ook mogelijk bij onderhands meervoudige opdrachten. Immers, gemeenten hebben onder de Europese grens beleidsvrijheid. Op dit moment bevindt dit beleid, het zogenaamde Co-Creatief Social Returnbeleid, zich echter in een experimentfase, maar kan wat ons betreft omgezet worden in definitief beleid.
- **Social return bij subsidies:** het is goed dat gemeente Den Haag het social-return-beleid al in het eigen personeelsterrein geïntegreerd heeft. We zien ook goede mogelijkheden om het beleid bij subsidies te integreren. De gemeente Amersfoort, dat hierbij de aanbestedingsgrenzen hanteert, kan als voorbeeld dienen.⁹

⁹ <http://www.amersfoort.nl/4/subsidies/Subsidies-en-social-return.html>

Communicatie

Dit college heeft in het coalitieakkoord opgeschreven dat zij ondernemers wil ontzorgen. De ChristenUnie/SGP deelt die mening volledig en vindt dat er wat dat betreft nog een wereld te winnen is. We moeten het dan voor ondernemers ook niet lastig maken met overbodige bureaucratie en wisselend en onhelder jargon. In geen enkel geval komt dat de relatie en de samenwerking met ondernemers ten goede.

- **Digitaal loket:** ondernemers willen socialer aan de slag. Natuurlijk zoek je dan ook bij de gemeente, bij het werkgeversservicepunt, informatie. Momenteel is er tot onze verbazing echter geen centraal punt waar jongeren of ondernemers terecht kunnen voor een overzicht van leerwerkprojecten, arrangementen en vacatures. Ook middelen die de gemeente aanbiedt om jongeren makkelijker op de reguliere arbeidsmarkt te krijgen of waar de jongeren zich kunnen inschrijven is slecht vindbaar. Daarom creëren we één digitaal loket voor informatie over (het opstarten van) leerwerkprojecten, subsidies en vacatures.
- **Sociale ondernemerskaart:** het vinden van sociale ondernemers in Den Haag is nogal een klus. Dat is begrijpelijk vanuit de brede definitie, maar helemaal wegens gebrek aan een overzicht. Een sociale ondernemerskaart geeft een overzicht weer voor jongeren, arbeidsbeperkten en andere ondernemers die in contact willen komen met sociaal ondernemers. Ook voor sociaal ondernemers onderling is het meer dan handig.
- **Advertenties:** de gemeente heeft een reeks aan regelingen en ontzorgmiddelen in het leven geroepen voor jongeren en arbeidsbeperkten. Helaas zijn die vaak niet bekend bij ondernemers en slecht te vinden. Dat zorgt voor het welbekende kastje-naar-de-muur-scenario. Enerzijds door het simpelweg online beschikbaar stellen ervan, maar ook door meer te adverteren bij uitzendbureaus kan dit probleem opgelost worden.
- **Eenduidig taalgebruik:** we moeten als overheid af van overbodig synoniemengebruik. Dit zorgt voor verwarring.¹⁰ Het gebruik van eenduidig taalgebruik zorgt voor effectievere communicatie en maakt het voor jongeren en ondernemers ook een stuk minder ingewikkeld.
- **Social media:** het werkgeversservicepunt is momenteel online onzichtbaar. Waar ondernemers en jongeren volop gebruik maken van social media, doet het werkgeversservicepunt dit niet. We pleiten daarom voor de ingebruikname hiervan, wat ook het imago van deze gemeentetak ten goede komt. Nieuwe partners, updates, trainingmateriaal, maar ook vacatures en kandidaten zijn zo beter vindbaar.

¹⁰ Ter illustratie: *leerwerkprojecten*. Wij hanteren in deze notitie deze term, maar het is voor ondernemers en jongeren soms lastig te onderscheiden of men nou hetzelfde of juist wat anders bedoelt met termen als 'leerwerktrajecten', 'arrangementen', 'leerwerkplekken', 'leerwerkstages', etc.

Bijlage 1: Motie 'Subsidies leerwerkprojecten'

De gemeenteraad van Den Haag, in vergadering bijeen op 27 november 2014 ter bespreking van het voorstel van het college inzake de Verordeningen inzake de Participatiewet,

overwegende, dat over de effecten van leerwerkprojecten weinig informatie beschikbaar is;

overwegende, dat niet duidelijk is bij welke gemeentelijke dienst de aanvraag voor een leerwerkproject en de bijbehorende subsidieaanvraag ingediend moet worden;

overwegende, dat ook de toekenningscriteria, op basis waarvan subsidies worden toegekend aan leerwerkprojecten, onduidelijk zijn;

verzoekt het college in het subsidieregister 2014 te rapporteren over de resultaten van alle in 2014 ingezette gesubsidieerde leerwerkprojecten, waarbij in ieder geval per project/arrangement gespecificeerd wordt hoeveel deelnemers:

- per gesubsidieerd project hebben deelgenomen,
- voortijdig zijn uitgestroomd,
- hun traject succesvol hebben afgerond,
- in de gevolgde richting een doorstroomplek hebben gekregen;

verzoekt het college de toekenningscriteria voor de leerwerkprojectsubsidies helder te formuleren en te communiceren naar raad en initiatiefnemers;

verzoekt het college één digitaal loket voor alle initiatiefnemers van een leerwerkproject in te stellen waar zij hun aanvraag kunnen doen,

en gaat over tot de orde van de dag.

Bijlage 2: Motie 'Vergeet de WIA niet'

De gemeenteraad van Den Haag, in vergadering bijeen op 27 november 2014 ter bespreking van het voorstel van het college inzake de Verordeningen inzake de Participatiewet,

constaterende, dat er per 1 januari 2015 verschillende zorg- en participatietaken van het Rijk naar gemeenten worden overgedragen;

constaterende, dat onder andere de WIA hier buiten valt;

overwegende, dat ook andere kwetsbare doelgroepen, zoals de WIA, buiten de Participatiewetdoelgroepen in Den Haag waar van toepassing onverminderd begeleid moeten worden op weg naar de arbeidsmarkt;

van mening, dat de komst van de Participatiewet niet mag betekenen dat kwetsbare groepen in Den Haag die zorg en begeleiding behoeven, hoewel vanuit het Rijk gefinancierd, niet uit het oog verloren mogen worden;

overwegende, dat het college in het voorjaar van 2015 komt met een aanvalsplan werkloosheid;

verzoekt het college in het aanvalsplan werkloosheid ook expliciet aandacht te geven aan kwetsbare doelgroepen die buiten de Participatiewetdoelgroepen vallen,

en gaat over tot de orde van de dag.